

การสอนภาษาไทยพื้นฐาน ในระดับอุดมศึกษา

วันเนาวิ ยูเติน

การสอนภาษาของตนเองเป็นงานสอนที่ยากวิชาหนึ่งในกระบวนการสอนวิชาต่างๆ ความคิดที่ว่าภาษาไทยเป็นภาษาแม่ซึ่งครูทุกคนย่อมสอนได้ ความเชื่อว่าการสอนเป็นงานง่าย คนมีความรู้มากกว่าย่อมสอนคนมีความรู้น้อยกว่าได้นั้น ทำให้เกิดความบกพร่องในการสอนภาษาไทย เพราะจะขาดการเอาใจใส่และความพยายามในการค้นคว้าวิธีสอนที่มีประสิทธิภาพ การผลิตอุปกรณ์จะไม่ก้าวหน้า เข้าใจแต่เพียงว่า การสอนคือการถ่ายทอดหรือถ่ายทอดความรู้ให้เด็กทุกคนซึ่งเป็นภาระหน้าที่คอยรองรับความรู้ที่ครูจะบรรจุให้ การที่จะได้รับความรู้น้อยเพียงไรหรือไม่นั้นให้ขึ้นอยู่กับความสามารถของเด็กเอง สร้างความเบื่อหน่ายให้แก่การเรียนภาษาของตนเอง เป็นผลให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีตามมา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดม

ศึกษา นิสิตนักศึกษาได้มีแนวเลือกวิชาเอกตามความถนัดและความสนใจ ความต้องการของตนไว้แล้ว เมื่อมีการเรียนการสอนภาษาไทยเป็น General Education ในชั้นต้นของการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการใช้ศึกษาค้นคว้าความรู้หรือเพื่อตระหนักถึงคุณค่าของภาษาแม่ก็ตาม นิสิตนักศึกษาจะได้รับความเบื่อหน่ายที่สุดทราบโตที่ไม่เห็นคุณค่าในการนำไปใช้ และทราบโตที่อาจารย์ผู้สอนวิชาบังคับในระดับพื้นฐานขาดศิลปะกลวิธีในการสอน

วิชาต่างๆในหลักสูตรนั้น นิสิตนักศึกษาได้เรียนจากบรรดาอาจารย์และจากหนังสือหรือจากการค้นคว้าตำราเพิ่มเติม หรือจากแหล่งความรู้ต่างๆ ไม่ว่าจะจากห้องสมุดหรือศูนย์วัสดุอุปกรณ์ แต่วิชาภาษาของตนเองนั้น นิสิต นักศึกษา จะได้รับการเรียนรู้อยู่ตลอด

เวลา จากสังคมสิ่งแวดล้อมในชีวิตประจำวัน ไม่ได้เกิดเฉพาะในชั่วโมงเรียน หรือในห้องศึกษาค้นคว้าต่างๆ ไม่ได้อยู่ในห้องสมุด หรืออยู่ในตำราเท่านั้น แต่มีอยู่ทุกหนทุกแห่ง เกิดขึ้นทุกขณะทุกเวลานาที ทุกคาบที่กำลังศึกษาค้นคว้าวิชาอื่น ๆ และทุกวินาทีที่ตนอยู่ อาจารย์ผู้สอนภาษาไทยจึงจำเป็นต้องตระหนักในการเอาใจใส่เตรียมการสอนทุกวินาทีที่กำลังตื่นอยู่เช่นกัน

การไม่เอาใจใส่และเห็นความสำคัญของภาษาของตนที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวันสร้างอุปสรรคในการสอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษาที่นิสิตนักศึกษาไม่เลือกเรียนวิชาภาษาไทยเป็นวิชาเอกหรือวิชารอง เข้าใจแต่เพียงว่าการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาเฉพาะวิชาชีพหรือวิชาเฉพาะที่ต้องการเท่านั้น เข้าใจผิดว่าตนเองได้เรียนภาษาไทยมาตั้งแต่ระดับอนุบาลหรือประถมศึกษา จนกระทั่งสามารถ พูด ฟัง อ่าน เขียน ภาษาไทยได้เข้าใจดีพอแล้วก็น่าจะเพียงพอ เป็นปัญหาที่บรรดาครูบาอาจารย์ภาษาไทยในระดับอุดมศึกษาต้องให้ความสนใจที่จะหาทางแก้ไข การสอนภาษาของชาติควรที่จะได้รับความสำคัญเป็นอันดับแรกในวงการศึกษาคความสำคัญข้อนี้ในประเทศที่มีภาษาของชาติใช้มาเป็นเวลานานย่อมจะซาบซึ้งถึงคุณค่าและ

ความหมายได้เป็นอย่างดี

การชาติภาษาเป็นการชาติเอกลักษณ์ที่สำคัญยิ่ง เพราะภาษาสร้างความรู้สึกเป็นหนึ่งใจเดียวกัน เป็นพวกเดียวกัน หรือมีอะไร ๆ เหมือน ๆ กันนั่นเอง ถ้าเราต้องการปรับปรุงการศึกษาให้ความหมายแก่ชีวิตเราต้องริบเร่งในการปรับปรุงการเรียนการสอนภาษาไทยในทุกระดับโดยเร่งด่วน เพราะภาษาเป็นชีวิตของชาติ เป็นศูนย์รวมความคิดของชาติ และภาษาเป็นวิถีทางที่จะนำไปสู่การพัฒนาบุคลิกภาพทุกด้าน การเห็นความสำคัญของภาษาของตนเองด้วยการบรรจุให้ศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นวิชาพื้นฐาน (General Education) นั้นนอกจากจะเห็นถึงความสำคัญดังกล่าวนี้แล้ว ภาษาไทยยังเป็นเครื่องมือเพื่อการศึกษา ค้นคว้า อีกด้วย

การสอนภาษาไทยในระดับอุดมศึกษาที่บรรดาครูบาอาจารย์ทั้งหลายต่างยึดเอาการสอนแบบบรรยาย (Lecture) เป็นที่ตั้ง ย่อมเป็นปฏิบัติกันอย่างแรงต่อนิสิตนักศึกษาผู้ที่มีธรรมชาติการเรียนรู้ที่ต้องอาศัยทักษะหลาย ๆ ด้านไปช่วยไม่ว่า ฟัง คิด พูด อ่าน หรือเขียน ไม่ใช่เพียงแต่ฝึกทักษะด้าน ฟัง เพียงอย่างเดียว การจำใจอยู่กับ การฟังคำบรรยายของอาจารย์ ความน่าเบื่อหน่ายของบทเรียนที่เต็มไปด้วยทฤษฎี ความซ้ำซากในการถูก

บังคับให้ต้องท่องจำไม่ว่าโดยตรงหรือทางอ้อมก็ตาม ปัญหาต่างๆ เหล่านี้เองที่ทำให้วิชาภาษาไทยในระดับอุดมศึกษาที่ควรเป็นวิชาที่สำคัญต่อการเรียนรู้เพื่อนำไปในชีวิตประจำวัน ในสังคมทุกระดับ ในชีวิตของการศึกษาเล่าเรียน อันมีรากฐานจากการใช้ความรู้ภาษาไทยช่วยเหลือ ต้องล้มเหลวลงโดยสิ้นเชิง ผลจึงปรากฏว่าแทนที่วิชาภาษาไทยอันเป็นภาษาของตนเองและเป็นวิชาพื้นฐานในการศึกษาวิชาอื่นๆ ตามเป้าหมายของการเรียนเป็นวิชาใน General Education กลับกลายเป็นวิชาที่คอยฉุดดึงให้ต้องสอบตก หรือประสบความล้มเหลวต่างๆ ในชีวิตการศึกษา บางครั้งถึงต้องถูกรื้อไถ่ก่อนการมีโอกาสดำเนินต่อไปสู่การศึกษาในระดับต่อไป

การเรียนภาษาไทยด้วยการให้ท่องจำ กฎเกณฑ์ต่างๆ เพื่อสอบ หรือการเอาคะแนนที่วัดผลด้วยการเขียนตอบจากความจำในตอนปลายของภาคการศึกษาเพียงวิธีเดียวเป็นการประเมินผลความรู้ภาษาไทยนั้น ถึงเวลาที่ควรจะมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงได้แล้ว เพราะหากไม่มีการสอนให้สามารถนำไปใช้ได้จริงๆ โดยเน้นทักษะทุกด้านแล้ว แม้แต่การที่จะเขียนตอบข้อสอบก็ยากที่จะทำได้ง่ายๆ เพราะมีทักษะอยู่แต่เพียงการ ฟัง ฟัง และฟังเท่านั้น การเรียนการสอนเพื่อวัดความรู้จากการ

ฟังคำบรรยายของครูบาอาจารย์นั้น อาจารย์ภาษาไทยจะต้องพยายามหลีกเลี่ยงให้ได้หลังจากที่ได้พยายามเอาจริงเอาจังในเรื่องการเรียนการสอนแบบนี้มานานเพียงพอแล้วในเกือบทุกระดับการเรียนการสอน การประเมินผลความรู้ทางภาษาควรจะได้จากผลการศึกษาค้นคว้าและการปฏิบัติจากชีวิตประจำวันให้สมกับที่ภาษาไทยเป็นวิชาพื้นฐาน และเป็นชีวิตประจำวันของผู้เรียนโดยแท้จริง ทั้งนักเรียนอยู่กับกลวิธีการสอนนั่นเอง ต้องเปลี่ยนจากการบรรยายโดยวิธีเดียวเป็นการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีต่างๆ มาใช้เป็นกลวิธีการเรียนการสอน

การสอนที่ดีเป็นการสอนที่แนะแนวทางการศึกษาค้นคว้า รู้จักการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม รู้จักวิธีที่เรียกว่า "เรียนเป็น" โดยเฉพาะอย่างยิ่งในธรรมชาติของนิสิตนักศึกษาที่ระดับความรู้กว้างขวางสัมผัสกับโลกโดยแท้จริง ความรู้ภาษาไทยก็มีได้จากคหบดีขบเซตแต่โดยเฉพาะชั่วโมงภาษาไทย แต่มีอยู่รอบตัวในสังคมที่แวดล้อม ในชีวิตประจำวันดังกล่าวมาแล้ว ความรู้ความสามารถในวิชาภาษาไทยอันเป็นวิชาพื้นฐานเท่านั้นที่ทำให้ นิสิตนักศึกษาเรียนเป็น รายงานทางวิชาการเป็น ค้นคว้าวิจัยหรือหาข้อมูลเป็น ทักษะในการฟัง คิด พุค อ่าน เขียน เป็นทักษะที่ช่วยให้เข้า

ถึงวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างแท้จริง ผู้
ที่มีการศึกษาต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติในการ
ฟัง คิด พูด อ่าน และเขียน เป็นผู้ที่มีความ
สามารถในการใช้ภาษาเท่านั้นที่ประสบความสำเร็จ
สำเร็จในการศึกษาหาความรู้

เมื่อเป็นเช่นนั้น การสอนภาษาไทยใน
ระดับพื้นฐานของชั้นอุดมศึกษาจะต้องเป็น
การเรียนการสอนที่ต้องคำนึงถึงสัมฤทธิ์ผลใน
ภาคปฏิบัติให้มากที่สุดเพื่อให้ตรงกับเป้าหมาย
ที่วางไว้เป็นวิชาพื้นฐาน การเรียนการสอน
ด้วยการถ่ายทอดคำบรรยายอย่างเดียวเพราะ
เชื่อว่านิสิตนักศึกษาที่มีพัฒนาการเพียงพอแล้ว
ที่จะรับฟังนั้นควรได้รับการทบทวนพิจารณา
เสียใหม่ ความคิดที่ว่าต้องให้เป็นผู้ที่ “พูด
ไปสองไฟเบี่ย หนึ่งเสียคำดังทอง” นั้นไม่ควร
นำมาให้นิสิตศึกษาใช้ในการครั้งนี้

การให้ฟังโดยไม่ฝึกให้คิด ไม่ก่อให้เกิด
ปัญหา ไม่สร้างปัญญาแต่ถือเป็นศัตรูสำคัญ
ในการเรียนระดับอุดมศึกษา เมื่อไม่สอนให้
นิสิตนักศึกษาฟังเป็นคิดเป็น ไม่สามารถแยก
แยะเห็นความแตกต่างระหว่างข้อเท็จจริงกับ
ข้อคิดเห็น ย่อมไม่เป็นประโยชน์ในการสอน
ภาษาไทย ศิลปะการสอนที่แบบยลของอาจารย์
ผู้สอนวิชาภาษาไทยที่ตระหนักผลในการนำ
ไปใช้ และให้นิสิตนักศึกษาได้เห็นประโยชน์
ในการนำไปใช้ได้อย่างแท้จริงเท่านั้น ที่จะ

ช่วยแก้ไขปัญหาความน่าเบื่อหน่ายอันเกิด
จากการสอนภาษาไทยพื้นฐานด้วยการบรรยาย
แต่เพียงวิธีการเดียว การค้นคว้ารายงาน การ
เรียนในแนว Learning by doing เท่านั้นที่
คล้อยตามธรรมชาติของการเรียนรู้ทางภาษา

เท่าที่เป็นมานั้น แม้แต่วิชาวาทศิลป์
ในระดับอุดมศึกษาชั้นพื้นฐานก็ยังมีการสอน
แบบบรรยายทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งนิสิตนักศึกษา
สามารถค้นคว้าคำร่ำด้วยวิชาวาทศิลป์ได้เอง
ได้แล้ว ไม่มีโอกาสในการเรียนจากการกระทำ
ซึ่งนอกจากจะเป็นผลที่มีโดยตรงต่อพัฒนาการ
การเรียนรู้แล้ว ในด้านวิชาภาษาถือว่าเป็น
การฝึกทักษะพร้อมทุกด้าน นอกจากนั้นยังมี
โอกาสในการฝึกมารยาทในการฟัง ฝึกการ
ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รวมทั้งเปิด
โอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเป็น
เครื่องมือในการสอนให้คิดอีกด้วย

ในการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้น เป็น
ที่น่าเสียดายอย่างยิ่งหากไม่มีการฝึกให้นิสิต
นักศึกษาเรียนด้วยการกระทำ และศึกษาค้น
คว้าด้วยตนเอง (Independent study) ด้วย
ทั้งนี้เพราะในการศึกษาระดับอุดมศึกษานั้น
เทคโนโลยีทางการศึกษามีพร้อมอยู่แล้ว ห้อง
ปฏิบัติการทางภาษามีพร้อมให้เข้าไปฝึกหรือ
ปฏิบัติ ห้องสมุดเปิดเพื่อการศึกษาค้นคว้า
ความรู้เพิ่มเติมนานชั่วโมงกว่าเวลาปฏิบัติ

ในแต่ละวัน ห้องประชุมก็ใหญ่พอและมีอุปกรณ์พร้อมที่จะให้จัดกิจกรรม ยานพาหนะก็ไม่นับเป็นอุปสรรคต่อการทำงานที่นานีสตินักศึกษาไปเรียนรู้ความรู้ต่างๆ จากชีวิตจริง ประการสำคัญก็คือ เวลาในการศึกษาค้นคว้าวิจัยยืดหยุ่นได้ไม่จำกัดอยู่ในการเรียนวันละ ๖ วิชา ๖ ชั่วโมง ตายตัว มีหน้าเข้าสถาบันการศึกษาบางแห่งที่มีนิสิตนักศึกษาในระดับที่ต้องเรียนวิชาภาษาไทยเป็นวิชาพื้นฐานพักอยู่ในหอพักของสถาบันเองด้วยพร้อมที่จะให้บรรดาครูบาอาจารย์เปลี่ยนแปลงวิธีการสอนที่ซ้ำซากวิธีใดวิธีหนึ่งอยู่ตลอดเวลา ลักษณะความได้

เปรียบในการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยในระดับอุดมศึกษาก็คือ ความสามารถในการยืดหยุ่นเปลี่ยนแปลง กำหนดขึ้นและเว้นได้ของประมวลการสอนต่างๆ ที่กำหนดตามหลักสูตรเพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและสร้างความสัมฤทธิ์ผลในการศึกษาโดยแท้จริงนั่นเอง ทั้งนี้คือประการสอนที่แยบยลวิธีการสอนที่สะท้อนให้เห็นผลลัพธ์ในการสามารถนำไปใช้ได้อย่างแท้จริงเท่านั้นที่สร้างความสำเร็จให้แก่การสอนภาษาของตนเองในระดับอุดมศึกษาที่ต้องเรียนเป็นวิชาพื้นฐาน